

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קלה

למדנו במשנה לעיל ספק (= ספק אם נולד בחודש השמיני ואז הוא כאבן בעלמא משום שכנראה הוא לא יחיה, וספק אם נולד בתשיעי) **ואנדרוגינוס** (= יש לו סימני זכרות ונקבות) **לא מחללים עליהם את השבת למול אותם, ורבי יהודה מתיר באנדרוגינוס:**

הגמרא מביאה מקרים נוספים של ספק: נולד בבין השמשות (בכניסת או ביציאת שבת) - ספק האם זמן מילתו בשבת. נולד מהול - ספק שמא יש לו ערלה כבושה ודבוקה בבשר.

נחלקו בית שמאי ובית הלל על הנולד מהול האם צריך להטיף ממנו דם ברית (שמא ערלה כבושה היא) או לא. ולדעת רבי שמעון בן אלעזר בנוולד מהול כולם מודים שצריך להטיף ממנו דם ברית שמא ערלה כבושה היא, ומחלוקתם היא בגר שהתגייר מהול (= כגון ערבי מהול) שאין לו ערלה האם להטיף ממנו דם ברית.

הנולד בחודש השביעי מחללים עליו את השבת למול אותו, הנולד בחודש השמיני אין מחללים עליו את השבת למול אותו לפי שהוא כמת ואין מילתו מצווה, ספק שביעי ספק שמיני אין מחללים עליו את השבת למול אותו. הנולד בחודש השמיני הרי הוא מוקצה כאבן, אבל אימו שוקה עליו ומניקה אותו מפני הסכנה (= של האם, שריבוי החלה בדדיה גורם לה לחלות).

לרב אדא בר אהבה נולד תינוק מהול, הוא הביא את התינוק לשלשה עשר מוהלים כדי שיטיפו ממנו דם ברית והם לא רצו משום חילול שבת, לבסוף הוא בעצמו הטיף ממנו דם ברית, ובטעות הוא חתך מהגיד ועשה אותו כרות שפכה. אמר על כך רב אדא שעונש זה קרה לו בגלל שעבר על דברי רב שפסק שאין צריך להטיף דם ברית מהנולד מהול.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אמר רבי אסי: מי שאמו טמאה לידה הרי הוא נימול ביום השמיני, ומי שאמו לא טמאה לידה כגון יוצא דופן (= שהוציאווה ע"י פתיחת דופן רחם האם) או נכרית שילדה ולמחרת התגירה הרי הוא נימול מייד, שנאמר "אִשָּׁה כִּי תִזְרַע וַיֵּלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים... וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בְּשָׂר עַרְלָתוֹ". אמר לו אביי דורות הראשונים (= מאברהם עד מתן תורה) יוכיחו שלמרות שאין אמו טמאה לידה הוא נימול ביום השביעי, אמר לו רבי אסי שלאחר מתן תורה התחדשה הלכה זו.

סוגיית יליד בית ומקנת כסף:

נאמר בתורה "וּבֶן שְׁמֹנֶת יָמִים יְמוֹל לָכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד בֵּית וּמִקְנֵת כֶּסֶף מִכָּל בֶּן נֶכֶר אֲשֶׁר לֹא מִזְרָעָהּ הוּא: הַמּוֹל יְמוֹל יְלִיד בֵּיתָהּ וּמִקְנֵת כֶּסֶף...". הרי שנאמרו שני פסוקים ביליד בית ומקנת כסף, באחד כתוב שהם נימולים ביום השמיני ובשני לא כתוב. מסתבר שמי שכתוב בו שנימול לשמונה הוא מי שדומה לישראל (שנאמר "לכם"), כלומר שנולד בביתו של הישראל לאחר שקנה אותו, ולכן:

קנה שפחה מעוברת ואח"כ ילדה, זהו 'מקנת כסף' שנימול ביום השמיני, לפי שהוא נולד ברשותו של הישראל והוא דומה לישראל. קנה שפחה וולדה עמה (= שכבר ילדה אותו), זהו 'מקנת כסף' שנימול מיד, לפי שהוא לא דומה "לכם". קנה שפחה והתעברה אצלו וילדה, זהו 'יליד בית' הנימול ביום השמיני, לפי שהוא דומה "לכם".

לדעת רבי חמא - אם הוא הטביל את השפחה לשם עבדות וחל עליה דין 'שפחת ישראל', שאז היא חייבת בכל המצוות כאשה ישראלית והיא טמאה לידה, זהו 'יליד בית' הנימול ביום השמיני. ולכן: ילדה ואח"כ הטבילה זהו 'יליד בית' שנימול מיד, לפי שאין אמו טמאה לידה. הטבילה ואח"כ ילדה, זהו 'יליד בית' הנימול ביום השמיני, שהרי אמו טמאה לידה. וזה כדעת רבי אסי לעיל.

לקח זה שפחה וזה עוברת: כיון שאין לקונה את העובר חלק באמו, אין הוא דומה "לכם", ונימול מיד.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

בלוק שפחה לעוברה: שקנה שפחה שאינה מעוברת כדי שלאחר שתעבר יהיה העובר שלו, אבל האם נשאר בבעלות המוכר, והתעברה השפחה וילדה. וכיון שאין הוא דומה "לכם" שהרי אין לו חלק באמו הוא נימול מיד.

הגמרא מקשה שדין זה מובן לסובר ש'קנין פירות (= הוולד) לא כקנין הגוף (= השפחה)', אבל לסובר ש'קנין פירות כקנין הגוף' דין זה לא מובן, כיון שיש לו בעלות גם על השפחה. רב משרשיא מתרץ שמדובר שהוא קנה שפחה על מנת שלא להטבילה, שאפילו שהיא שייכת לישראל כיון שהיא לא שייכת במצוות אין וולדה דומה "לכם", והוא נימול מיד.

